

כנס ראשון מסוגו הרכת המשפחתית לאן

ראובן זלץ

**בצל חששות לעתיד הרפת
המשפחתית בענף החלב התקיים
הכנס הראשון שהוקדש כולו לנושא.
במהלך יומיים דנו המשתתפים
בשאלות המרכזיות ובנושאי הליבה,
הבטחת התכנון, מחיר המטרה
והישרדות כלכלית, דור ההמשך ועוד.
הרפתנים שמעו את ראשי הענף,
ניהלו דיונים וגם אם הטונים לעיתים
עלו, הרי שנדמה כי עצם קיום הכנס
הוא ההצלחה הגדולה, כעת מקווים
המארגנים כי הכנס יהפוך
למסורת שנתית •**

תנועת המושבים בשיתוף מועצת החלב והתאחדות מגדלי
הבקר קיימה לראשונה כנס בנושא המשק המשפחתי בענף
החלב. אל הכנס הגיעו כ- 150 רפתנים מכל רחבי הארץ.
הכנס דן בכל נושאי הענף לרבות שפכים ואיכות סביבה,
חיזוק המשק המשפחתי והעברה בין דורית, עיסוקים לא
חקלאיים כמקור הכנסה, פשיעה חקלאית ועתיד הרפת
לאן? במהלך הכנס ניתנה במה משמעותית לרפתנים
באמצעות קיומם של שולחנות עגולים אשר דנו על כלל
הנושאים במשק המשפחתי בענף החלב וכיצד מתמודדים
עם האתגרים העומדים בפני הענף בשנים הקרובות. מאיר
צור מזכיר תנועת המושבים ויו"ר התאחדות החקלאים שיזם
את הכנס אמר בדברי הפתיחה "לצערי ממשלות ישראל
לדורותיהם לא רואים חשיבות בעבודה חקלאית". צור דיבר
בגילוי לב על המחלוקות עם הקיבוצים ועל הקשיים של
הרפת המשפחתית. "חייבים וודאות לטווח ארוך, זו המטרה
העיקרית שלנו. וודאות בתכנון, במחיר ובמשכורות של
היצרנים. באנו לכנס מתוך מגמה לדון בדברים הבסיסיים
והחשובים של הענף. הכל מתחיל ונגמר במדיניות של
ממשלה ותפיסת עולם, הבסיס שלנו הוא לשנות מדיניות
ממשלתית ולשמור על החקלאות בכלל וכמובן על הרפת
המשפחתית בפרט ואני שמח שלראשונה הצלחנו לקיים כנס
שיהפוך למסורת בנושא חשוב זה".

מימין לשמאל, אביתר דותן, מיכל קראוס, מאיר צור, ח"כ איתן כבל ופליג אוריון

חייבים לדאוג לעצמנו. מעוז מנצור

מעוז מנצור מושב אחיהוד רפת משפחתית, 50 שנה, 220 חולבות ומכסה 2.4 מכסת חלב.

"הכנס טוב מבחינת האיחוד שלנו וההתארגנות ביחד, אנחנו חייבים לדאוג לעצמנו. הבעיה הקשה ביותר מבחינתנו, הורדת מחיר המטרה וכשאתה מגיע לחנות אתה מבין כי שום מוצר לא ירד במחיר. שזה אומר שמישהו גזר קופון על חשבוננו. אנחנו הגענו לשכר מינימום ואין לנו יותר ממה להוריד. בתכל'ס הורידו לנו את המכנסיים ונשארו רק עם התחתונים. יש לנו בעיות קשות של פשיעה חקלאית, שלא לדבר על הישרדות כלכלית. הגיע הזמן שהממשלה תבין את הבעיות שלנו ותטפל בהן מהשורש ולא תחפש רק אותנו. אנחנו מרגישים שלא סופרים אותנו ושאיננו זכות דיבור, אנחנו כמו עבדים, יותר גרועים מתאילנדים. אבא שלי עבד ברפת, אני עבדתי ועכשיו הבן שלי והנכדים, אם רוצים לסגור אותנו, שיגידו, המצב לא יכול להימשך ככה. מה קרה לחזון הציוני של חקלאות ועבודה אדמה, הרי לא הכל נמדד דרך החור של השקל. אנחנו לא קיבוץ שיש הרבה ענפים, אם הרפת מפסידה אין לנו מה לאכול".

חשיבות הרפת המשפחתית

מנכ"לית מועצת החלב, מיכל קראוס נתנה סקירה על משק החלב בשנה החולפת והצביעה על מגמות עיקריות. קראוס "מדובר בכנס חשוב לרפתנים במשק המשפחתי. בכנס עלו סוגיות מהותיות כמו האם יש זכות קיום לרפת קטנה ואיך מתמודדים עם ההשקעות הגדולות בכל תחום. אני רואה חשיבות גדולה למשק המשפחתי. על המשקים המושביים לגדול אם זה על ידי שותפויות או על ידי רכישת מכסה. אנחנו נמצאים כיום בסביבה חיצונית המשתנה במהירות רבה. אנחנו לא יודעים איך יראה הסחר העולמי עוד חצי שנה. אנחנו צריכים לדאוג לענף החלב הישראלי, כמדינה, אנחנו לא צריכים לרוץ ולחתום על הסכמי סחר שיגבירו ייבוא.

יוקר המחיה זה הדבר שהכי מעניין את כל הפוליטיקאים ואם אפשר להוריד אגורה, אז נהרוס ענף שלם העיקר שנוריד אגורה, למרות שלא בטוח שזה נכון ואכן יוריד אגורה. קשה כרגע לתכנן את העתיד כי אנחנו לא יודעים מה יהיה, הקצב אחר ויכולת ההשפעה משתנה. בנושא התכנון, אנחנו רואים שינוי במשרד החקלאות המבין שתכנון הוא דבר נכון. אנחנו חושבים שהתכנון צריך להישאר כמו שנעשה כיום. הנקודה הבעייתית זה המחיר. כיום המחירים בישראל גבוהים מכל העולם וצריך לבדוק את הנושא הזה. מנכ"ל התאחדות מגדלי הבקר, אביתר דותן הדגיש את חשיבות האיחוד בענף, כמו גם את ההגעה להסכם כולל מול משרדי האוצר והחקלאות. דותן "ההתאחדות יוצאת דופן, עם כל המלחמות הפוליטיות, ההתאחדות שומרת על אחדות ושקיפות מלאה. חייבים ללכת ביחד, אסור שתהיה מלחמה בתוכנו, כוחנו באיחוד שלנו. אני בטוח שנצליח לשמר את הענף למען עתיד טוב יותר. הצלחת כנס מסוג זה נמדדת בעיני בדבר אחד, היכולת של המשתתף להביע את דעתו, מצד אחד לטעון ומצד שני להציע הצעות וזה מה שאכן קרה בכנס זה". דותן המשיך ואמר: "לקחתי מהכנס כמה נושאים אותם צריך לעלות בסולם סדר העדיפות ולטפל בהם במעשים. היה משמח לשמוע על אמירה מוחלטת לא לתת לשום מאבק בין המגזרים לחדור להתאחדות מגדלי הבקר ולשמר את כוחה הבלעדי לקראת הסכם חדש". דותן הדגיש: "יש לנו שלוש מטרות עד ה- 1.1.2020 והן חתימה על הסכם ענפי חדש עם האוצר, פריצת דרך בתחום הזנה והורדת התשומות בתחום זה ואיחוד והתייעלות המערכות הענפי".

כנס ראשון מסוגו. המשק המשפחתי בענף החלב

אמר: "יש להפוך את כנס הרפתנים למסורת. המשך התכנון, מחיר המטרה (הגוף), תקנות השפכים, דור ההמשך, עסקים נוספים במשך כל אלו ועוד הם נושאים שעלו ונדונו. גם למפגש בין הרפתנים ישנה חשיבות, שהרי לא בכל יום רפתן מבוססת הגליל יושב עם רפתן מפדויים ולשניהם עניין ברור ומשותף והוא חיזוק מקור פרנסתם. זאת לצד נוכחותם של הבכירים ביותר בענף מעולם החקלאות.. לכנס יש תוצר של השולחנות העגולים שיפורסם בין הרפתנים. כולי תקווה לראות בשנה הבאה עוד רפתנים רבים."

שולחנות עגולים

במהלך הכנס ניתנה במה משמעותית לרפתנים באמצעות קיומם של שולחנות עגולים אשר דנו על כלל הנושאים במשק המשפחתי בענף החלב וכיצד מתמודדים עם האתגרים העומדים בפני הענף בשנים הקרובות. הרפתנים השתתפו בעשרה שולחנות עגולים, כאשר בכל שולחן עלו סוגיות שונות כמו הסדרת המשק המשפחתי או המשק המשפחתי והקיבוצים – מנגנון מחיר שונה או מנגנון תמיכה שונה? החשיבות של השולחנות העגולים היא רבה מכיוון שהיא גם נתנה לרפתנים להביע את דעתם באופן מסודר תוך רישום ההערות והתובנות השונות ובנוסף היא חשפה את הרהורי ליבם של הרפתנים המושביים כלפי בעיות הענף אל מול ראשי הענף שהיו נוכחים באולם. יו"ר אנף המשק של תנועת המושבים, פלג אוריון שתפעל את השולחנות העגולים באמצעות רפתנים שנבחרו מבעוד מועד אמר "החשיבות של השולחנות העגולים היא רבה מכיוון שהיא גם נתנה לרפתנים להביע את דעתם באופן מסודר תוך רישום ההערות והתובנות השונות ובנוסף היא חשפה את דעותיהם של הרפתנים המושביים בעניין בעיות ענף החלב אל מול ראשי הענף שהיו נוכחים בכנס". עוד הוסיף אוריון "כל התובנות ומה שנרשם במחברות יעובד לכדי סיכום כולל ויוגש למזכיר תנועת המושבים, מאיר צור, למנכ"ל מועצת החלב, מיכל קראוס ומזכיר התאחדות מגדלי הבקר, אביתר דותן".

פאנל בנושא "שפכים ואיכות סביבה ברפת"

את הפאנל הנחה יו"ר אגף המשק של תנועת המושבים, פלג אוריון שאמר "בעיית השפכים ברמת המשק המשפחתי עדיין לא מוצתה. העלויות כפי שהן אמורות להיות לא יכולות להיות פתירות במבנה הנוכחי של המשקים החקלאיים כשהם פזורים במקומות שונים במושב. אוריון הוסיף: "היה ועלויות

מנכ"ל ההתאחדות מקשיב למושבניקים

ח"כ כבל "אעשה הכל לשמור על המשק המשפחתי"

יו"ר ועדת הכלכלה, ח"כ איתן כבל הנחשב לידיד גדול של
 ענף החלב בכלל והחקלאים בפרט הגיע למושב הסיוע של
 הכנס ואמר "אחת המשימות המרכזיות שנטלתי על עצמי היא
 לשמור על המשק המשפחתי שלצערי הולך ונעלם – בראש
 ובראשונה עקב המדיניות הממשלתית, אבל לא רק. ככל שזה
 תלוי בי אמשיך להעמיד את צרכי המשק המשפחתי במרכז
 השייתי הפרלמנטרית בתחום. נקרתה לי הזכות להיות יו"ר
 כלכלה בתקופה הזו כמעוז האחרון בשמירה על החקלאות ועל
 החקלאים. אין זה אומר שאני מסכים עם כל דבר שהחקלאים
 עושים אבל מבחינתי החקלאות היא ערך ציוני, כלכלי ומדיני.
 מספר הנושאים שהגיעו לוועדת הכלכלה, נגעו כמעט כולם
 לחקלאות. מושבים, קיבוצים על שלל ענייניהם. ליבי נחמץ
 שהמשק המשפחתי הולך ונעלם ומואבד את מקומו. אני
 מנסה לשמור על המשק החקלאי. לצערי כוחות גדולים
 משתלטים על השוק והדברים באים לידי ביטוי בכל שרשרת
 המזון. והגענו למצב שקשה מאוד להתפרנס מחקלאות. אחת
 מהבעיות המרכזיות שאני מזהה, חוסר היכולת להתמודד
 עם כל האינטרסים המונחים לפניכם. החברה הישראלית
 השתנתה, הפוליטיקה השתנתה, החברה הישראלית השתנתה
 ואתם עוד משאב, ככה מתייחסים אליכם, החקלאים, עניין
 של היצע וביקוש, לא מתאים נייבא, לא רואים את החקלאי
 שבשדה. אני לא אכנס לרזולוציות כמו מחיר מטרה ועוד,
 העולם משתנה ואין כאן שחור ולבן. אמרתי לכל ראשי
 ההתיישבות, אתם חייבים להתאחד, לפעול ביחד. אין לכם
 את הפריבילגיה שלא להתאחד. כל עוד אני נמצא איפה שאני
 נמצא, אעשה הכל לשמירה על המשק המשפחתי כי יש מי
 שמכוון להרס החקלאות. אי אפשר להתעלם ממה שקורה
 מסביב וצריך להיערך בהתאם. הבעיה היא ביכולת להבין לאן
 החקלאות צריכה ללכת. הממשלה מנצלת את חילוקי הדעות
 בתוך הענף עצמו." ח"כ איתן ברושי, יו"ר הלווי החקלאי הגיע
 לכנס ואמר "אני מחויב ואעשה את הכל על מנת לשמור על
 המשק המשפחתי בכל הענפים. ענף הרפת הוא החלוץ שלפני
 החקלאות כולה, והוא הענף המרשים ביותר בהתפתחות שלו
 ונחשב למצליח בכל העולם, ובעל יציבות וודאות גבוהות
 יחסית. כחלק מהחקלאות כולה, מוטלת עלינו האחריות
 לפעול בתיאום ובשיתוף פעולה על מנת להבטיח את עתידן
 של ההתיישבות והחקלאות בישראל לעוד שנים רבות קדימה.
 אין לכך שום תחליף." טוטי בלוק, יו"ר שולחן החלב המושבי

וודאות לטווח ארוך. צור

**יורם סהר מושב אמץ
רפת משפחתית, 100 חולבות,
מכסה 1.1 מיליון**

“זה הכנס הראשון לדעתי, שהיה מוצלח. לראשונה התכנסו רפתנים מושביים ודנו בבעיות השעה. לראשונה היו שותפים לכנס הזה, גם ההתאחדות, מועצת החלב ובעצם כל הגורמים יכלו לשמוע את דעתם של הרפתנים המושביים ולהבין את הבעיות שלנו, שהן ייחודיות למגזר שלנו. הבעיה העיקרית לדעתי, ביטול המכסה, זה האיום הגדול ביותר עלינו, בעיקר על הרפת המושבית הקטנה. בעיה שניה, עזרה של הרגולטור ומשרד החקלאות שיעזרו לנו להקים רפתות משותפות כולל הסדרי קרקע ומענקים בכדי שנוכל לצאת למהלך יקר שכזה. כל מהלך גדול, גם בנושא שפכים, המדינה חייבת לדעתי להיכנס איתנו למהלך של מענקים תוך כדי תכנון והסדרת הנושא. המושבניקים לא יכולים לשאת לבד את כל הגזירות הללו. בנושא של שולחנות עגולים, רעיון מצוין וצריך לתת לזה יותר זמן ואני אומר את זה כאחד שניהל שולחן כזה.”

את הידע, היכולת המקצועית, האמצעים והביצועים בתחום בעלי החיים. ליחידת הפיצו"ח, זכיין ומכלאה על מנת לתת מענה לאחזקת בעלי חיים החשודים כגונבים וזאת עד לגמר זיהוי בעלי החיים והחזרתם לבעלים. היחידה שותפה למהלכים של טכנולוגיה וקידמה זאת במטרה לייעל יכולות בזיהוי גנוב. כמו כן היחידה שותפה לקידום סמכויות אשר יהיו יכולות נוספות להתמודדות עם בעלי חיים משוטטים .

היחידה פועלת תוך שיתוף ותיאום עם כלל היוזמים, הפעילים והמסייעים בסביבה הכפרית" מנהל המרחבים בהשומר החדש, אורי ספיר אמר: "כדי להצליח למגר את הפשיעה החקלאית אנחנו נדרשים לשנות תפיסות יסוד ולחזור לערכים של ערבות הדדית ואומץ אזרחי לצד אהבת הארץ. השערים הצהובים, הגדרות החשמליות החפירים ותעלות הנ"ט. סביב הישובים חייבים להיעלם. להיות עם חופשי בארצנו זה לא לגדר את עצמנו לדעת. החקלאים בישראל חייבים לחזור להיות קבוצה איכותית המהווה בהתנהגותה ובאורחות חייה יעד להזדהות של כלל אזרחי המדינה. הדרך ליעד זה רצופה בשמחה וחדוות עשיה ולא בבכי ותלונות". ▲

הטיפול בשפכים יכנסו לתוך מחיר המטרה אנו נימצא במצב שמחיר המטרה עולה ובשל כך אנו נתקשה להילחם בייבוא מארצות אירופה שבהן כל נושא הטיפול בשפכים לא מטופל וגם אינו עולה לחקלאי מאומה!". פאנל נוסף היה בנושא חיזוק המשק המשפחתי והעברה בין דורית" אותו הנחה סמנכ"ל מועצת החלב, איציק שניידר שאמר: "רק אם נדע ללכת יחד ולהציג תוכנית רצינית שיש בה גם שמירה על המשק המשפחתי וגם בשורה לצרכן נוכל לבסס ולחזק את ענף החלב לעוד שנים רבות". יו"ר אנף הקרקעות של תנועת המושבים, עו"ד עמית יפרח אשר השתתף בפאנל אמר "העברה הבין דורית במשק החקלאי הינה מורכבת ומייצרת לא מעט אתגרים לבעל הנחלה שמתמודד עם הסוגיה, וכשמדובר במשק עם רפת פעילה על אחת כמה וכמה. אנו פועלים הן במישור הרגולטורי עם מועצת החלב לאפשר לבן הממשיך ברפת לקבל תוספת להגדלת המכסה, והן במישור שבין ההורים לבן הממשיך לייצר מערכת הסכמית מתאימה". ד"ר תמר מלוא מדורות עסקים משפחתיים אמרה: "לדים בוגרים מתייחסים לירושה כמו אהבה מתורגמת לשקלים ולכן כשנותנים באופן לא שווה הריב הוא לא בגלל הכסף אלא בגלל אי השוויון באהבה".

פרנסות נוספות לרפת

יש דותן, מנהל תחום בכיר כלכלה כפרית ותיירות ממשרד החקלאות ופיתוח הכפר אמר: "גיוון התעסוקות במושב הינו מנוע צמיחה של עסקים קטנים. עסקים אלה ותרומתם הכלכלית מסייעים לחקלאים להמשיך בפעילות החקלאית". י"ר אגף הקרקעות של תנועת המושבים, עו"ד עמית יפוח: "אנו מנסים בכל העת לייצר החלטות אשר מאפשרות לבעל הנחלה לייצר הכנסה נוספת שאינה רק מהפעילות החקלאית. לאחרונה אושרה החלטה בנוגע לשימושים הנלווים שבהחלט נותנת גמישות נוספת הן במיקום של הפעילות והן בסוגי השימושים שבעל הנחלה יכול למקם מחוץ לחלקת המגורים, המסלול להסדרה ולהקמה של פעילות לא חקלאית רצופה בקשיים ואנו בליווי מתמיד מנסים ככל שניתן להקל על בעלי הנחלות" פלג אברוצקי מעין כמונים אמר "אני מאוד אוהב את המשק המשפחתי שלנו. העסק שלנו זה דבר שמתפתח וגדל כל הזמן. התחלנו מגידול עופות. היינו על סף פשיטת רגל ודווקא המקום הנמוך הזה נתן לנו חוזק להקים עסק תיירותי. יש להבין כי עסק תיירותי זה שונה בתכלית מחקלאות, צריך לדעת לאן אתה נכנס". רונית ניר, יועצת תיירות הוסיפה: "בכל מועצה יש רכז תיירות או עמותת תיירות שאליהם ניתן לפנות והם יכולים לנסות ולסייע בכמה מישורים. ישנה חממת תיירות, שם מצמידים לכם יועץ שילווח אתכם איך להפוך את הפנטזיה שלכם למשהו מהותי".

פאנל בנושא גניבות חקלאיות.

י"ר אגף המשק של תנועת המושבים, פלג אוריון אמר במהלך הפאנל: "נושא הפשיעה החקלאית והפשיעה במרחב הכפרי כולו היא בעיה שלא ניתן לה פתרון עד כה. אין הקצאת משאבים למג"ב, כל נושא רכזי הביטחון השוטף ביישובים בטיפול מתמשך ועושה רושם שהמדינה מושכת ידה מלטפל בנושא ומשאירה את השטח לכוחות מצומצמים ולמתנדבים".

מפקד יחידת הפיצו"ח (היחידה המרכזית לאכיפה וחקירות של משרד החקלאות), רואי קליגר הסביר: "היחידה פועלת כמשלים כוח ליחידות מג"ב וזאת תוך זמינות 24 שעות לפעילות מבצעית. צוותי האכיפה של יחידת הפיצו"ח מביאים